

KOORGEL EIDE

Uitgave van de Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond

nummer 30 | september 2020

INHOUDSOPGAVE:

Prelude	1
Corona. De stand van zaken.....	2
Vanaf de orgelbank.....	7
Muziek anno nu	8
Toelichting DO-UT-DES Muziekbladen.....	11
DO-UT-DES Muziekbladen	
Duwen en trekken.....	17
De heilzame werking van muziek	19
Wie wat bewaart.....	21
Zingen van binnenuit	22
Cantor cursus 2020	26
Liturgische vorming	28

OMSLAG:

Een detail uit het tabernakel in de kerk van Oirlo. De letter Alpha. God is het begin en het einde. Boven de letters Alpha en (de op de kافت niet zichtbare) Omega staat drie keer Sanctus. Heilig, Heilig, Heilig.

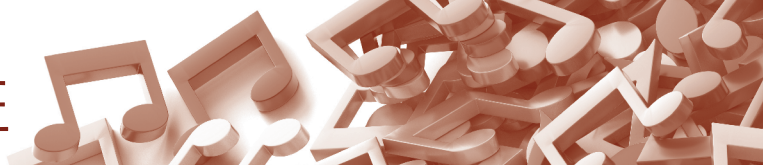
REDACTIE:

Ad Voesten
Vic. Drs. E. Smeets
Marian Verstappen (secr.)

E-mail:
koorgeleide@gmail.com

Postadres:
Postbus 470, 6040 AL Roermond

PRELUDE

Tijdens het samenstellen van de vorige Koorgeleide werden we geconfronteerd met het Coronavirus.

Op slag veranderde de samenleving om ons heen. Iedereen werd waakzaam en zorgzaam. In de periode die volgde werd het virus, door ons waakzaam zijn, teruggedrongen. “Er werd goed gezorgd voor voldoende olie in de lampen opdat wij klaar zijn voor de bruiloft van de Heer. Want we kennen dag nog uur van Zijn komst”. We zien echter ook dat waakzaamheid snel verslapt en ingesleten gewoontes tot risicogedrag leiden. Ook in de kerkmuziek blijft voorzichtigheid geboden hoe pijnlijk ook voor de gelovigen die het zonder stemverheffing zullen moeten doen. Waakzaamheid kan echter gevoed worden door de verhalen van zij die overleefden. De mensen die dagelijks de gevolgen van hun ziek zijn moeten dragen. Daar hebben we graag een stillere communicatie met God voor over.

En als we straks weer allemaal kunnen zingen, zing dan, en geniet, inspireer en wees blij. Want we kennen dag nog uur van Zijn komst.

De redactie.

Het volgende nummer van Koorgeleide verschijnt eind december. Kopij kunt u inleveren vóór **10 november** bij: **koorgeleide@gmail.com** of SGV in het Bisdom Roermond, t.a.v. Koorgeleide, Postbus 470, 6040 AL Roermond.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten.

Onderscheidingen voor koor- en zangersjubilea kunnen **minimaal 2 maanden van tevoren** worden aangevraagd bij **sgv.onderscheidingen@gmail.com** of per post: SGV in het bisdom Roermond, t.a.v. Jos Sijstermans, postbus 470, 6040 AL Roermond.

Het aanvraagformulier kunt u downloaden via de website van de Sint Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond: sgv-roermond.nl

Een actueel adressenbestand is zowel voor u als voor ons van groot belang.

Mocht de adressering van het koorsecretariaat niet (meer) juist zijn, gelieve dit dan z.s.m. te melden aan **sgv.onderscheidingen@gmail.com** En anders per post: SGV in het bisdom Roermond, t.a.v. Jos Sijstermans, postbus 470, 6040 AL Roermond.

Wanneer mogen we weer zingen in de kerk en kunnen we veilig repeteren met onze kerkkoren? Deze vraag houdt de gemoederen alweer lange tijd bezig. Begin augustus, als ik dit artikel schrijf, hoor ik dat diverse koren bezig zijn de repetities op te starten. Is dat verstandig? Allereerst kijken we naar de richtlijnen die op dit moment (augustus 2020) bekend zijn.

Vanuit de Nederlandse kerkprovincie:

- *Geen gezangen door gelovigen (volkszang) tijdens de viering.*
- *Een cantor of enkele zangers kunnen zingen mits er tussen elke zanger minimaal 1,5 meter afstand is, bij voorkeur niet achter elkaar, maar in een zigzag formatie; mits, er een goede ventilatie is;*
- *er ten behoeve van eventueel bron- en contactonderzoek door de GGD een presentielijst van de zangers wordt bijgehouden.*
- *er richtlijnen van het RIVM voor koren en zangensembles en voor ventilatie strikt worden nageleefd;*
Bij het begrip 'enkele zangers' wordt geen absoluut maximum genoemd, omdat dit arbitrair is en geen recht doet aan het feit dat plaatselijke omstandigheden met name m.b.t. ventilatie zeer kunnen verschillen.
- *Bij twijfel over de ventilatie en luchtstromen in de ruimte raadt het RIVM aan professioneel advies in te winnen.*

Vanuit het RIVM:

Koren en zangensembles

Bijlage bij LCI-richtlijn COVID-19 | versie 1 juli 2020

Onderbouwing bij het Generiek kader coronamaatregelen, extra aandachtspunten voor koren en zangensembles

Aanleiding

Het ministerie van VWS heeft het RIVM om een aanvullend advies gevraagd over de voorwaarden waarmee koren en zangensembles weer kunnen repeteren en optreden. Tevens heeft het ministerie van OCW het RIVM gevraagd mee te lezen met de voorstellen en protocollen die geschreven zijn door de sector, op basis van overleg met de gehele koorsector, informatie en overleg met [virmus.nl](https://www.virmus.nl) (o.a. TU Delft) en informatie (onderzoeken, test en protocollen) uit Duitsland.

Op 25 mei heeft het OMT eenzelfde vraag over het risico op transmissie van SARS-CoV-2 bij geforceerd stemgebruik en blaasinstrumenten in een nota behandeld (zie bijlage). De conclusie was dat er onvoldoende inzicht is over het risico op verspreiding door geforceerd stemgebruik om een goed oordeel over het risico van zingen in koren te vormen. Uit de bevindingen van het literatuur-/media-onderzoek, en vanwege de nog onbegrepen hoge attack-rate van uitbraken in koren en in kerken, was het advies om binnenshuis zingen in groepsverband ten tijde van wijdverspreide transmissie in de context van sensitieve en tijdige surveillance van SARS-CoV-2 niet aan te raden. Meer inzicht door o.a. fylogenetische studie is nodig om de uitbraken te verklaren. Voor een samenvatting van de nota zie onder.

Advies 25 juni 2020

Het RIVM coördineert een retrospectief onderzoek naar de fylogenie van de in het voorjaar gemelde uitbraken in koren in Nederland. Resultaten zijn in de loop van juli te verwachten.

Het is op dit moment onduidelijk of aerogene verspreiding een relevante rol speelt bij de verspreiding van het virus. Een uitzondering vormen aerosolvormende handelingen in de zorg, waar aanvullende maatregelen worden geadviseerd. In de afgelopen maand is er, behalve een ECDC technical report over 'Heating, ventilation and air-conditioning systems in the context of COVID-19', dat de mogelijkheid van aerogene transmissie* in gesloten ruimten onderschrijft, geen nieuw bewijs verschenen dat mens-op-mens-transmissie van SARS-CoV-2 anders dan door druppelinfectie (of indirect) plaatsvindt. Zie het document 'Rol van aerogene verspreiding van SARS-CoV-2 bij mens-tot-menstransmissie en de bijdrage van ventilatiesystemen'. Over ventilatie en COVID-19 heeft het RIVM een apart document gepubliceerd. * Gehanteerde definitie aerogene transmissie: transmissie van een ziekte door de verspreiding van druppelkernen die infectieus blijven wanneer ze in de lucht zweven over lange afstand (>1 m) en tijd [WHO 2009: Natural Ventilation for Infection Control in Health-Care Settings hs 3]].

Echter, vanwege de gemelde uitbraken met hoge attack-rate zijn meerdere vormen van besmetting tijdens koorzingen niet uit te sluiten. Mogelijke verklaringen voor de hoge attack-rate bij de gemelde uitbraken kunnen zijn: frequent en langdurig (risico)contact/ sociale interactie <1,5 m voor, na en tijdens de bijeenkomst; individuele factoren bij een besmette zanger (bijv. meer besmettelijk, meer druppelvorming, hogere viral load dan gemiddeld); of druppelvorming door meerdere besmette zangers tegelijkertijd, in een gesloten of niet goed geventileerde ruimte.

De fase waarin de SARS-CoV-2-epidemie zich nu bevindt, is anders dan ten tijde van de aanvang van de epidemie in maart in Nederland. In de context waarbij de $R < 1$ blijft, wordt een groot aantal maatregelen versoepeld. Daarbij kan ook overwogen worden om koorzingen (repeteren en optreden zangkoren en zangensembles), zowel binnen als buiten, onder bepaalde voorwaarden toe te staan.

Het fysiek afstand houden van elkaar (1-2 m) is een effectieve maatregel ter preventie van druppelinfecties. Omdat het het meest aannemelijk is dat SARS-CoV-2 zich bij zingen, ne.a.s bij hoesten, niezen of luid praten, via druppelinfectie verspreidt, kan ook bij zingen de meest effectieve afstand voor het voorkomen van druppelinfectie (1-2 meter) worden geadviseerd [Derek

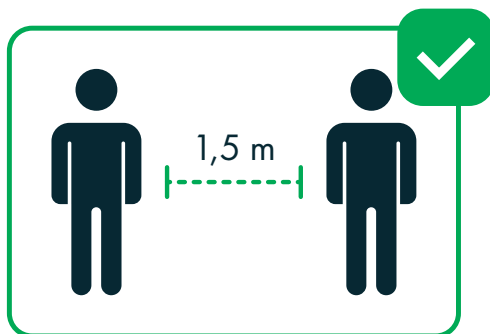
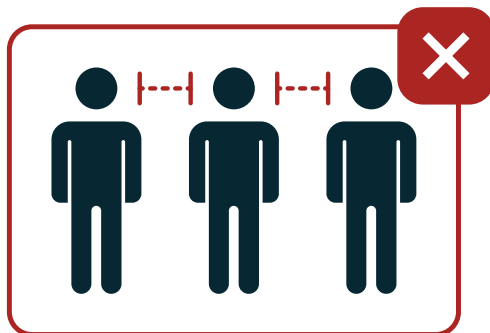
K Chu e.a.. 2020; WHO 2009 Natural Ventilation for Infection Control in Health-Care Settings, annex C]. Als er al sprake zou zijn van extreme druppelvorming bij een zanger (of door een groep zangers) en/of aerogene transmissie tussen koorleden, dan is de afstand waarop transmissie nog mogelijk zou zijn niet goed te bepalen. Het fysiek afstand houden als preventieve maatregel is voor aerogene transmissie niet toepasbaar. Advies: Tussen elk koorlid moet in ieder geval minimaal 1,5 meter afstand zijn, eventueel niet achter elkaar maar in een zigzagformatie.

Rekening houdend met eventuele aerogene verspreiding bij koorzang zouden er uit voorzorg extra maatregelen t.a.v. ventilatie (binnen) geadviseerd kunnen worden, naast de gebruikelijke preventieve adviezen.

Zingen in een binnenruimte: in het geval van een eventuele besmetting in het team of groep - ook al heeft men afstand gehouden - wordt iedereen die aanwezig was tijdens het zingen als een overig (niet nauw) contact van een bevestigde COVID-19-patiënt beschouwd. Een tijdelijke registratie van koorleden middels presentielijsten vergemakkelijkt het eventuele bron- en contactonderzoek door de GGD onder koorleden.

Dit advies voor koren en zangensembles is een aanvulling op het Generieke afwegingskader dat in het 71e OMT is vastgesteld. Daarnaast gelden de overige kaders die de Rijks-overheid heeft opgesteld.

Spreekkoren, hard meezingen of schreeuwen in groepsverband is, vanwege de niet controleerbare voorwaarden zoals beschreven in het generieke afwegingskader, niet toegestaan.

Aanvullende maatregelen voor zingen (in een binnenruimte)

Ventilatie

Zorg ervoor dat minimaal de huidige normen voor ventilatie in het Bouwbesluit gehaald worden en dat de geldende landelijke richtlijnen voor ventileren van verblijfsruimtes in gebouwen waar de bijeenkomsten plaatsvinden worden gevolgd.

Ventileren is het voortdurend verversen van lucht. De buitenlucht vervangt telkens (een deel van) de binnenlucht die 'vervuild' is door vocht, gassen zoals geurtjes en ziekteverwekkers. Ventileren is mogelijk via natuurlijke ventilatie (bijvoorbeeld roosters of kieren) of via mechanische ventilatie (ventilatiesysteem).

Luchten (spuien) betekent dat in een gebouw ramen, luiken of deuren zo tegen elkaar open

gezet worden dat er een flinke luchtstroming of -circulatie door de ruimte ontstaat. Soms kan het daarbij nodig zijn om, naast de ramen, luiken of deuren in de gevel of het dak, ook de binnendeuren tussen afzonderlijke ruimten open te zetten. Zorg ervoor dat tijdens het luchten mensen niet in de ruimte aanwezig zijn of, als dat niet mogelijk is, voorkom dat mensen in de luchtstroom achter elkaar zitten tijdens het luchten.

Airconditioning, ventilatoren, klimaatregeling gebouw: Vermijd zo veel mogelijk het recirculeren (bijv. via airconditioningapparaten of ventilatoren) van de lucht in de ruimte. Airconditioningsystemen die buitenlucht aanzuigen en deze lucht koelen voordat het in de binnenruimte komt, kunnen worden gebruikt. Gebouwgebonden klimaatregelingssystemen (HVAC: heat, ventilation and airconditioning) die goed worden onderhouden en voldoen aan het Bouwbesluit hoeven niet te worden uitgezet of aangepast.

Zie ook Ventilatie en COVID-19.

Advies: Ventileer de ruimte waar gezamenlijk wordt gezongen 24 uur per dag en zorg ervoor dat in de pauzes en na de bijeenkomst de ruimte ongeveer 10 minuten wordt gelucht (advies is gebaseerd op normen uit LCHV Hygiënerichtlijnen). Bij twijfel over de ventilatie en luchtstromen in de ruimte is het aan te raden professioneel advies in te winnen.

Bijlage: Samenvatting van de nota over SARS-CoV-2 -verspreiding bij o.a. geforceerd stemgebruik

Achtergrond; Het is op dit moment onduidelijk of aerogene verspreiding een relevante rol speelt bij de verspreiding van het SARS-CoV-2 [OMT/RIVM 18 mei 2020]. Een uitzondering vormen aerosolvormende handelingen in de zorg, waar aanvullende maatregelen worden geadviseerd. Deze vorm wordt in de Engelstalige literatuur soms ook als “opportunistisch aerogene verspreiding” beschreven [Natural Ventilation for Infection Control in Health-Care Settings, annex C].

De huidige richtlijnen voor preventie van SARS-CoV-2-verspreiding (regelmatig handen wassen, hoesten en niezen in de binnenkant van de elleboog, en minimaal 1,5 meter afstand – 2 armlengtes – houden van anderen) zijn gebaseerd op de aanname dat mens-op-mens-transmissie van SARS-CoV-2 voornamelijk plaatsvindt door directe overdracht van druppels binnen een afstand van 1,5 m (druppelinfectie) die vrijkomen bij luid praten, hoesten en niezen [Lee e.a.. 2019, Asadi e.a.. 2020], of door indirecte overdracht via contact met besmette handen, voorwerpen of oppervlakten. Fecaal-orale besmetting is niet met zekerheid vastgesteld, ondanks dat het virus aangetroffen is in feces van patiënten [WHO technical brief 2020; Xiao e.a.. 2020; Tian e.a.. 2020].

Geeft zingen een verhoogd risico op transmissie?

Tijdens zingen komen druppels van verschillende groottes, inclusief aerosolen en druppelkernen, vrij, evenals bij luid praten, hoesten en niezen. Er zijn geen wetenschappelijke studies beschikbaar over aerosolen tijdens het zingen, of die uitwijzen dat zingen leidt tot aerogene transmissie van coronavirussen. Dit in tegenstelling tot sommige andere ziekteverwekkers zoals bijvoorbeeld tuberculose [Loudon e.a.. 1968].

Echter, uit onderzoek naar gerapporteerde clusters/uitbraken buiten zorginstellingen en huishoudens blijkt dat er aantal uitbraken zijn waarbij een hoge attack-rate (tot 87%) opvalt. Gezien het relatief grote aantal meldingen van uitbraken bij koren wereldwijd lijkt het erop dat zingen in een koor of tijdens een kerkdienst een verhoogd risico geeft op SARS-CoV-2-overdracht >1,5 m. Ook bij het bestuderen van de literatuur en (social) media over COVID-19-uitbraken buiten zorginstellingen en huishoudens, worden koren relatief vaak genoemd als setting. Dit suggereert dat zingen door volwassenen een verhoogd risico zou geven op verspreiding van SARS-CoV-2. Er zijn geen aanwijzingen dat klassikaal zingen door kinderen een verhoogd risico geeft op COVID-19-uitbraken.

De kanttekening bij dit onderzoek is dat er slechts 1 uitbraak is gemeld die plaatsvond in de periode waarbij social distancing en hygiënemaatregelen werden aangeraden (Frankfurt 10 mei). Bij de overige uitbraken (maart-april 2020) zijn ook andere besmettingsbronnen mogelijk en/of kan transmissie tijdens de samenkomst voor of na de samenhang hebben plaatsgevonden, of zelfs daarbuiten. Er zijn ook geen uitbraken gevonden gerelateerd aan zangbijeenkomsten of –evenementen in de buitenlucht. Hierbij is wel van belang op te merken dat in Nederland de meeste verspreiding van SARS-CoV-2 tijdens het vroege voorjaar was, wanneer er zelden buitenevenementen zijn.

Bovenstaande verhandelingen lezend is het van belang om de situatie ter plaatse goed in te schatten. Er zijn nogal wat voorwaarden waaraan de koren zich moeten houden. Als het misgaat kunnen er ook juridische consequenties voor de koren en kerkbestuur volgen. Koren zijn kerkrechtelijk een werkgroep van de parochie en de beslissing om weer te gaan repeteren en zingen ligt in eerste instantie bij het kerkbestuur. In augustus hadden we weer een stijgende lijn in het aantal besmettingen. De vraag is hoe de stand van zaken is in de periode dat “Koorgeleide” bij u in de bus valt. Neem de huidige situatie mee in uw beslissing.

Ad Voesten

VANAF DE ORGELBANK

Met de nieuwe regelgevingen in de kerk rondom het coronavirus krijg je een heel nieuw scala aan functies in de kerk erbij. Nu ik als koordirigent/organist werkeloos dreig te geraken zit ik al te fantaseren wat voor werkzaamheden ik dan zou kunnen gaan doen. Misschien is de post desinfectie kapelaan wel wat. De in een desinfectiemantel gestoken persoon die met mondtoogje en een aspergil c.q. wijwaterkwast, vol desinfectiemiddel door de kerk loopt. Of koortskoster: de man of vrouw die aan de kerkdeur de schapen van de bokken scheidt. En streng bepaalt waar de grens van temperatuurverhoging ligt. Of misschien wel de tikkiecollectant. Dat is de telefoongoeroe die middels een mobiele telefoon app (Tikkie geheten) de kerkgangers betaalverzoeken kan sturen voor het collectegeld.

Of misschien kerklaborant. Dat is degene die verantwoordelijk is voor de nieuwe dure edelmetalen pincetten om de hostie mee uit te delen en natuurlijk voor de hostie zelf die in een steriele omgeving bewaard dient te worden.

Ik kan natuurlijk ook audiovisuele kerkelijk bedienaar worden. Dat is de persoon die verantwoordelijk is voor de uitzendingstechniek op YouTube en regionale en plaatselijke tv-zenders. En natuurlijk niet te

vergeten de verplichte bhv'er. De man of vrouw die de kerkelijke EHBO / IC afdeling beminst om bij het minste of geringste kuchje de kerkgangers van medisch bijstand te voorzien.

De enigste functie die je eigenlijk niet wil hebben is die van pastoor! Dat is de man die gestoken in een desinfectiekazuifel met mond-toogje en handschoenen met een pincet in de hand achter plexiglas in het midden van de kerk op anderhalve meter afstand de nog net niet ziek geworden gelovigen moet vertellen dat ze van elkaar moeten houden en zelfdenkende wezens zijn die een verantwoordelijkheid jegens elkaar en God hebben.

Onbegonnen werk!

Ad Voesten

MUSIC FOR A WHILE: KERKMUZIEK ANNO NU

(door Sietze de Vries | nov 25, 2018 | Kerkmuziek)

Stel je voor: je geniet van een beroemde film; een groots epos zoals 'The godfather', 'Lord of the rings', 'Braveheart' of 'Gladiator'. Probeer je nu de muziek eens voor te stellen die klinkt op het moment dat er iets indrukwekkends plaatsvindt. Bijna zonder uitzondering hoor je dan een orkest, dat grootse symfonische klanken laat horen. Met name de beroemde films die vraagstukken over leven en dood, goed en kwaad en diepe menselijke emoties als thema hebben, laten ons niet alleen goede acteurs aan het werk zien, maar hebben vaak ook een uitstekende soundtrack, die van niet te onderschatten betekenis is voor het eindresultaat van de film. De 'themesong' wordt een onlosmakelijk deel van de film en verleent het een heel eigen identiteit.

Dit impliceert dat muziek - en dus ook kerkmuziek - een niet te onderschatten werking heeft. Er gaat een wezenlijke invloed van uit. Muziek is niet een algemeen, levenloos transportmiddel, waar je iedere tekst op kunt vervoeren en wat voor elke gelegenheid gebruikt kan worden. Er is muziek ter verstrooiing, er is muziek om iets luister bij te zetten, er is achtergrondmuziek, er is treurmuziek: elke muzieksoort heeft zijn eigen functie, werking en kwaliteit. Daarom is er ook muziek die de eeuwen trotseert en muziek die in korte tijd weer uit de hitparade en het collectieve geheugen verdwenen is.

Het lijkt soms wel of we ons dat helemaal niet bewust zijn als we praten over muziek in de eredienst. Veel discussies over kerkmuziek gaan over zaken als 'laagdrempeelbaarheid', 'eigentijdsheid' en 'herkenbaarheid'. Je moet je thuis voelen in de kerk en daarom moet de sfeer van thuis ook daar

te vinden zijn, inclusief een lekker zittende stoel, een TV scherm, goed geluid en herkenbare muziek.

Maar wat maakt een goede film nu eigenlijk tot een succes? Is het niet juist het element van vervreemding; het even uit het gewone leven stappen om een avontuur mee te maken? In de film gebeuren de meest spannende dingen, die je zelf nooit meemaakt of zou durven, maar de film geeft je - mede door de muziek - als het ware plaatsvervangend deze emoties mee.

En zo kom ik bij het eigenlijke onderwerp. Want is de eredienst niet bij uitstek de plaats waar we boven het dagelijks bestaan uitgetild moeten worden? Moeten we daar niet nadenken over leven en dood, goed en kwaad? Mogen we daar niet collectief gedenken en vieren? Identiteit is daarom van groot belang: als kerk

herkenbaar zijn in de wereld. En het gaat niet alleen om het hier en nu; we hebben een lange traditie die teruggaat tot de tijd van de Bijbel. Bovendien zijn we verbonden met de vele Christenen die ons zijn voorgedaan en die nu een hemelse liturgie vieren. En ook voor de toekomst hebben we zeggingskracht, omdat we in geloof een nieuwe, betere wereld verwachten.

Dit alles lijkt me al meer dan genoeg reden om de muzikale invulling van onze erediensten serieus te nemen. Als we genoeg nemen met 'hypes', die in korte tijd versleten zijn, kunnen we de band met het verleden, naar de toekomst en naar boven nooit waarmaken. Wat is het mooi als eeuwenoude muziek haar invloed ziet en hoort in de structuur en de muziek van een kerkdienst anno nu! Wat een rijkdom als je merkt dat Kyrie en Gloria wereldwijd herkenbaar zijn! Wat is het onbetaalbaar

als liederen die je als kind leerde ook nog deel uitmaken van de kerkgemeenschap wanneer je oud geworden bent! Het is deel van je identiteit geworden en met vele anderen heb zo je geloof verinnerlijkt en geuit.

Ik zeg niet dat alles bij het oude moet blijven en dat 'vroeger' alles beter was. Wel denk ik graag conservatief. Daar bedoel ik mee, dat als iets zijn waarde bewezen heeft, het in ere gehouden moet worden. Komt er iets nieuws dat beter is: aanvaard het als een geschenk! Maar voeg het geschenk toe aan de enorme schatkist die we hebben en zuinig dienen te bewaren en gebruiken.

Maar daarmee kom ik op een heikel punt: wie bepaalt wanneer iets beter is? Het woord 'kwaliteit' is heden ten dage in kerkelijke kringen welhaast taboe. De vanzelf-

sprekendheid waarmee er in de Bijbel gesproken wordt over vakmanschap rondom de eredienst, lijkt bij de kerk van nu verdwenen te zijn. Door de kerkgeschiedenis heen komen we de meest getalenteerde kunstenaars tegen in de kerk. Praktisch alle schilders, architecten en componisten van naam maakten religieuze kunst. Na de Verlichting zien we de 'autonome kunstenaar' opkomen: de mens wil zichzelf tot god zijn. Veel kerken hebben hier op hun beurt averechts op gereageerd en hebben de kunst steeds meer verbannen uit hun gelederen.

Inmiddels hebben we in Nederland een situatie waarbij een groot deel van de mensen die je in musea ziet en die in het Concertgebouw tegenkomt niet christelijk zijn. De beste vertolkingen van beroemde kerkmuziek hoor je vaak van artiesten die zelf niets met de boodschap hebben.

Bioscopen en theaters zitten vol om menselijke prestaties te vieren. De kerken lopen leeg en proberen van alles om toch

nog maar mensen te trekken. Ondertussen is er een blijvend en groeiend besef van religie, in wat voor vorm dan ook. Mag ik het volgende suggereren?

Allereerst: we weten dat het Evangelie niet een boodschap is die de mensheid zomaar aanspreekt. Sterker nog: het is een dwaasheid voor de wereld. Probeer dit niet te verbloemen door zoveel mogelijk op de platte consumptiecultuur van deze tijd in te spelen. Mensen die open staan voor het Evangelie beseffen dat we niet leven voor het hier en nu en voor onszelf. Mogen we in de erediensten opgetild worden tot een niveau dat de alledaagsheid ontstijgt? Mogen we daar woorden en muziek horen die we misschien niet direct begrijpen, maar die ons werkelijk iets te zeggen hebben? Mag het soms ook gewoon stil zijn? Mogen we daar genieten van kwaliteit in vorm, woord en muziek die ons iets dichterbij de volmaaktheid van God brengen? Door schoonheid kunnen we naderen tot het heilige...

TOELICHTING DO-UT-DES MUZIEKBLADEN

Onder deze naam biedt de Sint-Gregorius-vereniging de kerkkoren en kerkmusici van de parochies in het bisdom Roermond nieuwe composities aan.

De naam is enerzijds muzikaal, anderzijds vormt zij een latijnse zin. Vertaald luidt deze: "ik geef opdat jij zult geven".

Getransponeerd naar onze intentie bete-

kent dit zoveel als: wij als diocesane SGV bieden U deze muziekbladen aan opdat U er gebruik van zult maken en dit wellicht zult honoreren met een bijdrage ter bestrijding van de onkosten.

U mag de koorcomposities legaal kopiëren en vergroten. Wij zouden het fijn vinden als u ons hiervan op de hoogte stelt.

De "**Mis voor Edith Stein**" gecomponeerd door **Lucien Scheien** is geschreven voor cantor, volk, sab en orgel. De muziek mag van de componist vrijelijk gebruikt worden.

Als voorproefje hebben we een fragment van elk misonderdeel afgedrukt. Wilt u de complete bladmuziek in uw bezit krijgen mail dan naar lucienscheien@gmail.com of download het pdf-bestand op onze website. sgv-roermond.nl

Hieronder volgt een beschrijving van het leven van Edith Stein zoals we die kunnen lezen op Wikipedia.com.

Edith Stein of Teresa Benedicta van het Kruis (Breslau in Silezië, 12 oktober 1891 - Auschwitz-Birkenau, vermoedelijk 9 augustus 1942) was een Joods-Duitse filosofe en heiligverklaarde karmelietes. Zij werd als jongste van elf kinderen geboren in een orthodox joodse familie. In 1904 werd ze,

naar eigen zeggen onder invloed van de moderne denkers en biologische wetenschap, atheïste. Zij studeerde Duits, filosofie, psychologie en geschiedenis aan de universiteiten van Breslau, Göttingen en Freiburg im Breisgau. Na de verdediging van haar proefschrift in 1916 op het thema "Zum Problem der Einfühlung" werd zij wetenschappelijk medewerkster van haar promotor Edmund Husserl in Freiburg.

De kennismaking met de autobiografie van de heilige Theresia van Ávila betekende een keerpunt in haar leven. Stein bekeerde zich tot het katholicisme, liet zich op 1 januari 1922 dopen, gaf haar assistentschap op en ging in de Palts aan het werk op een meisjesschool van de dominicanessen te Speyer.

In 1932 verhuisde ze naar het Instituut voor Pedagogiek in Münster, waar ze intensief de kerkleraar Thomas van Aquino bestudeerde. Op 15 april 1934 trad zij in

bij de orde van de ongeschoeide karmelietessen in Keulen en nam de klooster-naam Teresa Benedicta van het Kruis aan. Twee jaar later liet ook Steins zus Rosa zich dopen.

Als raciaal geclassificeerde Jodin viel Stein onder het Berufsverbot en moest zij haar baan in Münster opgeven.

In een brief aan paus Pius XI vroeg zij hem het nationaalsocialisme te veroordelen. Volgens het persbureau ZENIT was dat ook wat de pauselijke nuntius in Duitsland was opgedragen te doen door Eugenio Pacelli, de latere paus Pius XII, in een brief van 4 april 1933. Drie dagen daarvoor werden echter nog hulpverzoeken van Duitse burgers afgewezen. Kort daarvoor hadden de nationaalsocialisten tot een boycot van Joodse winkels opgeroepen als wraak voor

een Joods-Amerikaanse oproep tot boycot van Duitse goederen wegens de benoeming van Hitler tot rijkskanselier.

Stein ging in 1938 naar een Karmelietessenklooster in het Nederlandse Echt in een poging zo aan de Jodenvervolgung te ontsnappen. Een jaar later volgde ook haar zus Rosa. Twee jaar na de Duitse bezetting van Nederland werden beiden op 2 augustus 1942 opgepakt door de Gestapo en via kamp Westerbork naar Auschwitz gedeporteerd.

Deze actie van de Gestapo paste in een landelijke vergeldingsactie na een herderlijk schrijven van 20 juli 1942 van de gezamenlijke bisschoppen van Nederland, waarin ze de deportatie van Joden aanklaagden. Een paar dagen later, op 9 augustus, werden de twee zusters in de gaskamer "Das kleine weiße Haus", in Birkenau I, omgebracht.

Men zegt dat Stein de kans om vanuit Echt naar Zwitserland te ontsnappen heeft laten schieten omdat zij haar zus Rosa niet mee zou kunnen nemen.

Op 1 mei 1987 werd zij door paus Johannes Paulus II zaligverklaard in Keulen en op 11 oktober 1998 heilig. De paus typeerde haar als: Dochter van Israël en trouwe Dochter van de Kerk. Zij geldt samen met Catharina van Siena en Birgitta van Zweden als beschermheilige van Europa.

Haar kerkelijke feestdag is 9 augustus.

DO-UT-DES MUZIEKBLADEN

Heer, ontferm U.

© Lucien Scheien

[illegible]

First system of the musical score. It features a vocal melody in G major (one sharp) and 4/4 time. The lyrics are: "Eer aan God in den ho - ge. En vre-de op aar - de aan de men-sen die Hij lief-heeft." The piano accompaniment consists of a simple bass line in the left hand and a melody in the right hand. Dynamics include a piano (*p*) marking.

Second system of the musical score. The tempo changes to 2/2. The lyrics are: "Wij lo - ven U. Wij ver - Wij lo - ven U. Wij ver - Wij prij - zen en aan - bid - den U." The piano accompaniment features a more active bass line. Dynamics include mezzo-piano (*mp*) and a pedal (*Ped.*) marking.

Third system of the musical score. The tempo remains 2/2. The lyrics are: "heer - lij - ken U en zeg - gen U dank voor Uw gro - te heer - lijk - heer - lij - ken U en zeg - gen U dank voor Uw gro - te heer - lijk -". The piano accompaniment includes a triplet in the right hand. Dynamics include forte (*f*) and a final chord.

Maestoso

Heilig.

© Lucien Scheien

Piano introduction in D major, 2/4 time, Maestoso tempo. The music features a series of chords and a melodic line in the right hand, with a bass line in the left hand. The key signature has two sharps (F# and C#), and the time signature is 2/4.

Cantor

Cantor's vocal part and piano accompaniment. The vocal line is in D major, 2/4 time, with lyrics: "Hei - lig, hei - lig, hei - lig de Heer, de God der he - mel-se mach-ten!". The piano accompaniment consists of chords and a melodic line in the right hand, with a bass line in the left hand.

Volk

Vocal parts for the congregation (Volk) and piano accompaniment. The parts are for Soprano, Alto, and Bass, all in D major, 2/4 time, with lyrics: "Hei - lig, hei - lig, hei - lig de Heer, de God der he - mel-se mach-ten!". The piano accompaniment consists of chords and a melodic line in the right hand, with a bass line in the left hand.

mp *rouwmoedig* *pp*

Lam Gods, dat weg - neemt de zon - den der we - reld: ont -

ont -

ont -

ferm U o - ver ons.

ferm U o - ver ons.

ferm U o - ver ons.

mf *pp*

Lam G0ds, dat weg - neemt de zon - den der we - reld: ont -

Lam Gods, dat weg - neemt de zon - den der we - reld: ont -

ont -

DUWEN & TREKKEN

Waar gaat het om?

Waar gaat het om, in de kerk en in alles wat er in en rond en vanuit die kerk gebeurt? Simpel: om Jezus. Dat is het klassieke antwoord dat altijd goed is op elke vraag in de catecheses: 'Jezus!' En zelfs als het niet helemaal voor adequaat doorgaat als direct antwoord op de gestelde vraag, welke catechist zou er zich aan willen wagen 'Jezus' niet goed te rekenen? Zoiets doe je toch niet?

Een tijdlang ging het in de catechese en soms ook in de kerk niet om Jezus, maar veel meer en liever over wat we zelf 'ns graag zouden horen. Thema hier en thema daar. Liefst thema's tegen anderen, bij wat die allemaal fout deden in onze ogen. Als het maar groot bleef en ver weg: de vrede, de wereldleiders, het milieu, de bom en wat dies meer zij van waar je het best over kunt hebben en wat allemaal zo heerlijk bekt, maar verder hier en nu niet van de kant komt. Ook in de muziek: we zingen dit of dat, niet dat dat er nu toe doet, maar het zingt zo lekker. 'Leise rieselt der Schnee' klonk het ooit ergens de hele advent door. 'I did it my way', afgewisseld met 'Live is a rollercoaster' bij nagenoeg

elke uitvaart. 'Sexy als je danst' door het kinderkoor.

Waar gaat het om? 'Kapelaan, maak eens een grote poster en zet daarop dat we maandag bijbelavond hebben, dinsdag geloofscursus, woensdag gebedsgroep en donderdag inloop'. 'Maar, meneer pastoor, dat hebben we toch helemaal niet?' 'Maakt niet uit: als mensen hier en in Roermond maar de indruk hebben dat we goed bezig zijn'. Is echt gebeurd...

Waar gaat het om? Het grootst is de spanning rondom die vraag bij uitvaarten. We leven in een beeld- en emotiecultuur. Mensen moeten iets te kijken hebben en er iets bij voelen. En dus slepen we (ik niet!) beeldschermen de kerk in die we prominent voor het priesterkoor plaatsen en waarop nog een keer die foto van die laatste vakantie met dat pilske gedraaid wordt. Daar stond hij toch zo goed op (hoewel slecht gekleed en onverzorgd): 'Zo was ie precies!' En waar de kerk graag van haar diepste identiteit spreekt door de verrijzenis ter sprake te brengen en die te verkondigen en te vieren en dankbaar

te gedenken dat onze lieve dierbare met Christus in die verrijzenis mag delen (wat wil je nog meer, zou je zeggen), gaat het de familie vaak erom te blijven hangen in de beelden en de herinnering van wat geweest is en voorbij en wat je nooit mag vergeten. 'Je leeft voort in onze gedachten en in ons hart en we zullen je nooit vergeten!' Terwijl je zelf al lang en breed aan een volmaakt hemels feestmaal zit en nergens last van hebt. Het lijkt me toch dat je daar beter zit dan dat je het moet hebben van de gedachtenis van wie je achterliet.

Ik ben er vast van overtuigd dat onze doden ons niet missen. Immers, ware dat wel zo, dan zou het hemels geluk niet volmaakt zijn! Tot de dood, he, en niet daaroverheen! O ja. En die beeldschermen... een beetje theoloog krijgt het wel verkocht want een mens is immers beeld van God, maar een liturg zal er toch moeite mee hebben: dat er andere beelden dan dat van God de plek van het Allerheiligste innemen.

Waar gaat het om? Nu de contouren van de kerk van de toekomst zich (eindelijk) scherp beginnen af te tekenen en we straks niet meer op elke hoek van het dorp een volwaardig kerkgebouw hebben te onderhouden, hoor je hoe langer hoe meer (gelukkig) dat de vraag naar waar het ten diepste om draait weer boven komt. Ze is lang weggeweest!

De vraag was niet 'waar gaat het om?' maar 'hoe gaat het nu eenmaal?' Waar gaat het om? Om Jezus! Om leerling van Jezus te zijn en steeds meer te worden. Dat is trouwens de enige weg die een zinvolle toe-

komst kan bieden aan de kerk. Als we dat uit het oog verliezen zijn we een historisch genootschap, dat bezig is met het onderhouden en proberen in stand te houden van oude gebouwen en navenante gebruiken. Leerling van Jezus zijn, waarbij de kerk een grote traditie heeft van dik 2000 jaar van hoe dat in elke tijd opnieuw zou moeten kunnen.

'Hoe is het met de nieuwe pastoor?' En het antwoord: 'Hij is een gelovige man'. De nieuwe pastoor was anders dan de vorige (net mensen) en had een heel andere aanpak, maar in de kerk ging het de nieuwe net als de oude om geloof in het evangelie van de Heer en de aanwezigheid van Jezus in de Sacramenten. De parochie in kwestie had inderdaad in het verleden ook heel wat ongelovigen als pastoor gehad. Daar ben je als parochie echt niet gezegend mee...

Waar gaat het om? Leerling van Jezus zijn, zeggen we op vandaag dankbaar de kerkelijke influencers na. What would Jesus do? Maar dat geldt dan ook voor de wijze van liturgie vieren: wat zingen we? Je kunt die vraag niet te lijf gaan zonder je eerst af te vragen waar gaat het om? Corona bracht veel beperkingen maar ook mogelijkheden met zich mee: ineens klonk er in de Missen en op tv hele andere zang, die we zonder corona nooit zouden hebben gehoord. Van corona mogen we hopen dat het spoedig allemaal voorbij is. Van de vraag naar het waarom kunnen we alleen maar hopen dat die ons eeuwig achtervolgen blijft...

Ed Smeets

DE HEILZAME WERKING VAN MUZIEK

Dat het luisteren naar muziek een directe invloed op ons lichaam kan hebben heeft iedereen wel eens ervaren. Tot tranen toe geroerd worden door een mooi lied of verhoogde bloeddruk en boosheid over een muziekstijl die je ongevraagd wordt opgedrongen door de burens of je eigen tieners.

Ook in de kerkmuziek is deze fysische reactie terug te vinden. Een mooi "Ave Maria" lokt emotie uit en een atonale improvisatie op het orgel met vol werk roept bij sommige toehoorders een lichamelijke onbehagen op. De inzichten rondom de invloed van muziek op lichaam en geest zijn verre van nieuw.

Voor het eerst lezen we in de verhalen van de oud-Griekse schrijvers en wetenschappers zoals Homerus en Pythagoras (ongeveer 6e eeuw voor Christus) over de toepassing van muziek om het lichamelijke welzijn te beïnvloeden. Om er lichamelijke beter van te worden maar ook om muziek toe te passen voor minder edelmoedige daden. Met muziek kon je de geest zodanig beïnvloeden dat het

ook het slechte in een mens naar boven kon halen. Van sommige toonsoorten en muziek kon je letterlijk ziek worden.

In de verhalen van Homerus wordt gezang als een bezwering gebruikt om (met succes) een bloeding te stelpen. Gezang als heilzaam medicijn is een remedie die bij vele natuervolken voorkomt. Vaak is de muzikale uitvoerder de medicijnman of medicijnvrouw. Alleen of gesteund door een groep zijn zij de oercantor en het oerkoor van

The background of the entire page is a collage of musical staves with notes, some of which are torn or layered, creating a textured, artistic effect. The staves are in various shades of yellow and brown, suggesting aged paper.

onze tijd. Ook in de Bijbel lezen we over de kracht en invloed van muziek. Koning David met zijn harp is een symbool geworden wat nog steeds doorklinkt tot in onze tijd. Met liederen, psalmen en instrumentale muziek probeert de Bijbelse gemeenschap God te behagen en elkaar te beïnvloeden. Overigens met wisselend succes!

Muziektherapie is een belangrijk onderdeel binnen de geneeskunde. Het heeft ook zijn bestaansrecht ruimschoots bewezen. Toepassingen tijdens hersenoperaties, pijnvermindering, werken met alzheimerpatiënten, rusttherapie, slaapstoornissen enz. Ontelbare toepassingen waar muziek een aantoonbare verlichting en hulp kan zijn. En vooral wonderbaarlijk dat deze kennis al duizenden jaren bestaat en toegepast wordt.

Dat maakt van muziek ook een ongrijpbaar medium. Want wat is het geheim dan dat de invloed van deze kunstvorm zo groot maakt op ons menszijn? Het ritme? De "getals" orde of structuur? De wetenschap kan precies uitleggen waar in onze hersenen de gebieden liggen die geprikkeld worden door muziek. Maar niemand heeft een antwoord op de vraag waarom de lichamelijke reactie in gang gezet wordt. Misschien is muziek daarom wel Goddelijk. Ongrijpbaar maar altijd aanwezig. Soms op de voorgrond en soms op de achtergrond. Maar onmiskenbaar verweven met het leven zelf.

Ad Voesten

WIE WAT BEWAART, DIE HEEFT WAT

Nou, dat heb ik geweten! Ik ging even verhuizen van het ene appartement naar het andere, in hetzelfde gebouw. Omdat het goedkoper was en gunstiger lag. Fluitje van een cent, zou je zeggen. Maar mijn helpers begonnen zowat te vloeken van al die spullen, die in hun ogen troep was. Maar ja, als er noten op dat papier staan, dan kan ik dat niet zomaar weggooien.

Ik was al begonnen om alle bladmuziek te scannen en dan te digitaliseren, zodat het papier weggegooid kon worden. Maar dat ging veel te langzaam, zodat alles mee verhuisd moest worden en de koorbibliotheek nog altijd uitpuilt. Maar nu ligt alles zo erg door elkaar, dat ik natuurlijk helemaal niks kan vinden.

Enfin. Een nieuw appartement, een nieuwe start. En door corona moeten we toch zo veel mogelijk thuis blijven. Ieder nadeel heb z'n voordeel, zou Cruyff zeggen. Het merkwaardige is echter dat er zoveel mooie muziek in de kast ligt te wachten om uitgevoerd te worden, terwijl dat laatste nog altijd niet aan de orde is.

Wat er ook in de toekomst gaat gebeuren, het zal nooit meer hetzelfde zijn als vroeger. Dit is een moment van bezinning en bewustwording. Als we eerlijk zijn, moeten we durven bekennen, dat onze wekelijkse traditie om naar de kerk te gaan ook wel

een gewoonte was, waarbij je je niet meer afvroeg: hoezo? Waarom? Maar nu we niet meer naar de kerk konden gaan, laat staan er ook nog te zingen, werd het gemis al snel voelbaar. Blijkbaar leidde dit tot een aanzienlijke verarming van ons geestelijk bestaan. Je mist het ritueel, de mystiek, zelfs de wierook. De koorzanger mist bovendien de wekelijkse repetitie, die vaak ook nog eens een gezellige nazit had, waar de laatste nieuwtjes van het dorp werden gedeeld. Daarbij leidt de 1,5 meter afstand tot verwijdering, ja zelfs vervreemding. Terwijl de mens een sociaal wezen is, die een knuffel op zijn tijd hoognodig heeft.

Het is moeilijk om troostrijke gedachten te vinden, nu onze eigen wereld steeds kleiner wordt. Gelukkig kunnen we de grote wereld via de media binnenhalen in onze huiskamer. En onze eigen binnenwereld, die zich afspeelt in ons brein, is in principe onaantastbaar. Tenzij corona... Ik zou willen zeggen: koester alle goeds, dat je ten deel valt en geniet van alle herinneringen uit heden en verleden. Wie wat bewaart, die heeft wat!

NOOT-ZAKEN

Zingen van binnenuit. Een
wegwijzer voor dirigenten,
voorzangers en koren.

Er verschijnen in ons taalgebied niet zo heel veel boeken die zich uitdrukkelijk richten tot koordirigenten en koorleden. Hein Vrijdag schreef er één dat echt de moeite waard is. Het is de neerslag en bundeling van vijftig jaar ervaring als dirigent van verschillende koren.

Er verschijnen in ons taalgebied niet zo heel veel boeken die zich uitdrukkelijk richten tot koordirigenten en koorleden. Hein Vrijdag schreef er één dat echt de moeite waard is. Het is de neerslag en bundeling van vijftig jaar ervaring als dirigent van verschillende koren.

De goedgekozen titel geeft de bedoeling aan: dirigenten, voorzangers en koorzangers helpen en stimuleren om te 'zingen van binnenuit': 'zingen vanuit de muziek, aandacht geven aan alle elementen waaruit een zangstuk is opgebouwd.' In zeven hoofdstukken gaat de auteur in op de verschillende elementen die in een lied of compositie samen een rol spelen: woorden, melodie, ritme en maat, tempo, toonsoorten en harmonie, dynamiek en rusten.

Bij wijze van smaakmaker geven we enkele fragmenten uit het laatste hoofdstuk, waarin de auteur een aantal kwaliteiten opsomt van de 'ideale dirigent':

Dienstbaarheid

De belangrijkste kwaliteit van een 'liturgisch' dirigent is dienstbaarheid aan de liturgie, aan de gemeenschap die liturgie viert en aan de muziek. De liturgie is een gemeenschapsgebeuren en daarin wordt een aantal rollen vervuld. De taak en verantwoordelijkheid van de dirigent betreft het muzikale aspect van de dienst. Hij of zij moet ervoor zorgen dat de gemeenschap volop kan zingen, dat de muziek de ontmoeting met de Enige en met elkaar mogelijk maakt, en dat het koor daaraan dienstbaar is.

Afscherming of voertuig

De rol die de zang vervult is behoorlijk bepalend voor de samenkomst. Juist daarom is het goed als men zich regelmatig de vraag stelt: 'Wat voor sfeer zetten wij neer?' 'Hangt, als het koor gezongen heeft, de ruimte nog vol 'koor' of is er ruimte ontstaan voor iets anders? Het mysterie? Voor de Ander? 'Schermt het koor af voor het wezenlijke, of wordt het juist een raam dat helpt uitzien op 'het hart van God?' Ik weet

als koorleider maar al te goed hoe strelend het is om te horen: 'Wat heeft het koor toch weer mooi gezongen.' Maar ik ben met dat soort complimenten niet meer tevreden. Ik zou willen dat wij als koor een voertuig zouden kunnen zijn naar 'hoger'. Minstens een klein beetje, of soms, even. Een hoog ideaal? Intussen weet ik dat ook andere koorleiders en koorleden dat willen.

De rijkdom aan muzikale vormen uitbuiten
Naast de dergelijke leiding van het koor kan een dirigent ook nog op een andere

beurtzang, litanie, acclamaties, recitatief, psalmodie, responsorie, hymne, lied. Al die vormen hebben een eigen, karakteristieke werking. Een goed gebruik ervan kan de liturgie tot een afwisselend en rijk gebeuren maken.

De zangers bevrijden van de noten

Het is altijd een fantastische ervaring als een koor loskomt van de noten en van binnenuit zingt. Helaas strooit bladmuziek te vaak en te lang roet in het eten. Bladmuziek is een ramp voor zangers die geen noten

manier bijdragen aan een levendige liturgie. Hij of zij kan de parochie of de gemeente helpen de rijkdom aan muzikale vormen uit te buiten. Een rijkdom die voor het oprapen ligt, gratis. De katholieke liturgie kent vanouds, en nog steeds, een grote rijkdom aan muzikale vormen:

kunnen lezen. Zoals in mijn cantorij. Ik zing de melodie voor in kleine partjes, speel voor, zing nog eens. Je ziet ze denken, hun ogen gepriemd op het blad. Ze proberen me na te zingen, aarzelend, schutterend. Het lijkt soms of ze niet weten waar ze het zoeken moeten, waar ze zich aan vast

kunnen houden. Ik zeg nu vaak, omdat ik ontdekt heb dat het de beste methode is: 'Alle papieren weg. Zing me maar na.' En meteen hebben ze de melodie te pakken. 'De melodie zit niet in het papier, de melodie zit binnenin je.' In de repetitie al meteen muziek te maken is belangrijk.

Ook bij het instuderen van de kleinste frasen. Laat geen noten horen, maar melodieën, bewegingen, spanningslijnen. Het helpt om de zangers te bevrijden van de noten en de noten te bevrijden van de zangers.

Zingen alsof het de eerste keer is

De automatische piloot is in de koorwereld geen onbekende. Als dirigent weet je maar al te goed hoe gemakkelijk de zangers terugvallen op oude gewoontes. Hoe kan het ook anders als je bepaalde gezangen al jaren zingt? Grote lijnen vallen uit elkaar, de noten worden weer stuk voor stuk gezongen, hakkerig en zonder gevoel voor de grote stroom.

Afspraken over de wijze van uitvoering vervluchtigen, en juist de bekendste stukken worden nonchalant en zonder betrokkenheid uitgevoerd. Aan de dirigent dan de schone en geduld vragende taak

het koor weer wakker te schudden en wat al gekend was toch weer te laten zingen alsof het de eerste keer is.

Psychologische taak

Een onmisbare kwaliteit van een dirigent is geduld hebben. Niet alleen het instuderen van muziek kost veel tijd, ook het afwerken en het regelmatig afstoffen en oppoetsen. Zeker als de leden niet zo jong meer zijn. Of als ze geen noten kunnen lezen. Honderd keer dezelfde dingen moeten zeggen en dat soms elk jaar weer opnieuw, het is niet te voorkomen.

Soms wel, als de koorleden notities maken in hun partituur. De dirigent heeft ook als taak de neuzen dezelfde kant op te krijgen. Hij of zij moet de koorleden weten te inspireren en warm te krijgen voor zijn interpretatie van een gezang. Met zijn uitleg en directie moet hij de zangers raken.

Werken aan een gezamenlijke koorklank is een andere opdracht. Verder een goed inzicht hebben in wat een koor aankan, dus weten wat je een koor kunt vragen en wat niet. Geen onmogelijke eisen stellen. Zorgen dat het koor plezier in het zingen houdt. Dat betekent afwisseling in de repetitie, afwisseling in het repertoire.

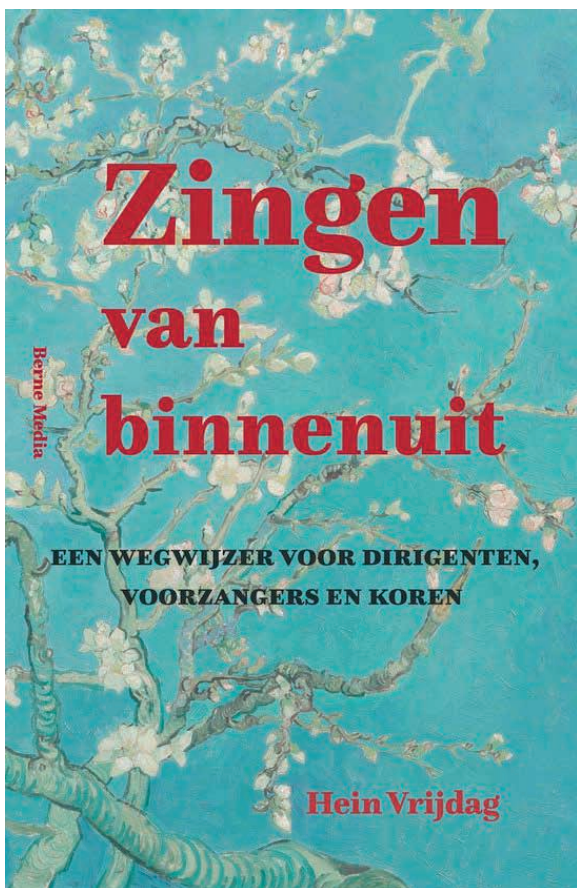
Transparant

In het VPRO-programma Zomergasten vroeg de presentatrice Jaap van Zweden: 'Wat zou je nog willen?' 'Niets zijn', was het antwoord van

de musicus. Op de verbaasd opgetrokken wenkbrauwen van de presentatrice verduidelijkte hij: 'Leeg zijn van mezelf, van mijn ego.' Voor dirigenten is dat een van de moeilijkste dingen die er zijn. En toch blijft dat het ideaal. Leeg zijn, transparant, doorzichtig, zodat woorden en muziek erdoorheen kunnen stralen.

Joris Polfliet op kerknet.be

Wil je meer info over het boek? Zie: Hein Vrijdag, Zingen van binnenuit. Een wegwijzer voor dirigenten, voorzangers en koren, Berne Media, 2019, 319 p.

Sint-Gregoriusvereniging in het Bisdom Roermond

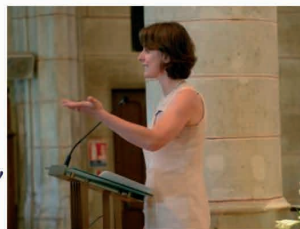
Cantorcursus 2020

*Zingt voor God met een dankbaar hart psalmen,
hymnen en liederen, ingegeven door de Geest.
En al wat gij doet in woord of werk, doet alles in
de naam van Jezus de Heer, God de Vader
dankend door Hem. Kolossenzen 3, 16b-17*

Een feest of evenement zonder zang of muziek kunnen we ons niet voorstellen. Kunnen we ons de **liturgie** dan voorstellen zonder **samenzang**? Liturgie is het **feest** waarbinnen mensen samen God mogen **ontmoeten** en **ontvangen**. Daarom **zingen** christenen er Gods **lof** en **stichten** ze elkaar met hun zang.

De **coronacrisis** beperkte de koren in hun mogelijkheden tot zingen. Tegelijk deed in veel parochies de **cantor** zijn intrede.

Al jaren promoot de SGV naast de koren de cantor. Met regelmaat worden er **cantorcursussen** verzorgd, met steeds enthousiaste deelnemers. Wie had kunnen denken dat corona het fenomeen 'cantor' ineens in veel parochies prominent naar voren zou schuiven...?

Om al deze **voorzangers** de kans te geven zich te verdiepen in hun dienstwerk en de nodige bagage mee te nemen biedt de SGV ook dit jaar weer een cantorcursus aan en wel in Roermond.

Naast liturgische functies van voorganger, lector en acoliet heeft de **cantor** tot taak de samenhang te stimuleren. Dat kan gaan om een goede **afwisseling** met het koor, om de liturgische **dialogen**, om de **volkszang** in Missen waar geen koor aanwezig is, om het aanleren van nieuw **repertoire** en ook om het **voorzingen** van bepaalde passages

van de liturgie, zoals met name de **antwoordsalm**. Waar de cantor als **animator** van liturgische (samen-)zang zijn intrede heeft gedaan en zijn plek heeft gevonden, zijn de geluiden (letterlijk) zeer positief!

De Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond organiseert om die reden wederom een cantorcursus.

Waar? Bisdomgebouwen Swalmerstraat 100 te Roermond

Wanneer? Zaterdag 3 oktober, 10 oktober, 17 oktober, 21 november, 28 november, 5 december. *Tijdstippen van 10.00-12.30 uur*

Voor wie? We gaan ervan uit dat de kandidaten vanuit en ten bate van hun parochie(s) de cursus volgen. Ook andere geïnteresseerden zijn welkom!

Vereisten? Van een cantor wordt verwacht

- dat hij of zij betrokken is bij de liturgische vieringen van kerk of parochie,
- dat hij of zij een redelijk aangename stem heeft,
- dat hij of zij bereid is zich liturgisch en stem-technisch nader te vormen
- dat hij of zij een liturgische spiritualiteit bezit dan wel zich wil verwerven.

Inhoud? Zangles, muzikale vorming, liturgie en spiritualiteit van de cantor, Nederlandse liturgische zang en de weerslag daarvan in de gangbare bundels, met grote aandacht voor de concrete praktijk.

Kosten? Voor de cursist € 150,- incl. koffie/thee en cursusmateriaal. We gaan ervan uit dat (een bijdrage in) het cursusgeld gedragen wordt door de eigen parochie.

Docenten? Ad Voesten & Ed Smeets en anderen op uitnodiging

Info en opgave? info@sgv-roermond.nl of avoesten@xs4all.nl

Aan de cursus is in principe geen examen verbonden, tenzij men van de SGV Roermond een **getuigschrift** wil ontvangen, als **aanbeveling** voor parochies in het Bisdom Roermond. Maar men kan ook als **toehoorder** aan de bijeenkomsten deelnemen. www.sgv-roermond.nl

LITURGISCHE VORMING

‘BLIJFT DIT DOEN OM MIJ TE GEDENKEN’

Als katholieken vieren we op zondag de eucharistie. De kerk noemt deze viering bron en hoogtepunt van heel het christelijk leven. We beluisteren er het Woord van de Heer, nemen het tot ons, we bidden, zingen en danken, we vieren het leven, het lijden, de dood en de verrijzenis van Jezus Christus en we wijden onszelf aan Hem toe, om vanuit die zondagsviering te leven en te groeien als christenen. En dat alles omdat de Heer het zelf gevraagd heeft: ‘Blijft dit doen om Mij te gedenken!’ Waarom vieren we zoals we vieren? Wat betekenen de afzonderlijke handelingen en rituelen? En hoe staan we er zelf in? Deze vormingsbijeenkomsten zijn bedoeld voor allen die er zich in willen verdiepen, maar met name ook voor eenieder die meer dan actief betrokken is bij de viering van de eucharistie: acolieten, koster, lectors, kerkbestuurders, mensen die de kerk verzorgen en anderen die er met hart en ziel bij betrokken willen zijn.

In Venray gaat deken drs. Ed Smeets zes zaterdagmiddagen liturgische vorming verzorgen. De data zijn: 24-10-2020; 14-11-2020; 12-12-2020; 30-01-2021; 27-02-2021; 20-03-2021.

Telkens van 13.00 - 15.30 uur.

Locatie: Paterskerk, Leunseweg 5, Venray.

Aanmelding via: activiteiten@sgv-roermond.nl

Kosten: € 5,- per middag. Alle informatie vindt u tzt in de digitale Nieuwsbrief van de SGV-Roermond (aankelden via de site).

KOORSECRETARIS - DIRIGENT - ORGANIST

- Aan alle parochiegeestelijken wordt één exemplaar van 'Koorgeleide' toegezonden.
- Elke koorsecretaris in de parochies ontvangt eveneens één exemplaar om dit binnen het koor te laten rouleren. **Mocht de adressering van het koorsecretariaat niet (meer) juist zijn, gelieve dit dan te melden aan het diocesaan secretariaat SGV in het bisdom Roermond.**
- Een persoonlijk abonnement voor 4 nummers per jaargang is mogelijk door € 10,- per jaar over te maken op ons banknummer (zie onder).

LEDEN VAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN DE SINT-GREGORIUSVERENIGING IN HET BISDOM ROERMOND

Vicararis Drs. E. Smeets pr., voorzitter

Eindstraat 6, 5801 CR Venray (0478 - 550 740) (voorzitter@sgv-roermond.nl)

Pastoor H. Notermans, secretaris

Kerkstraat 7, 6374 ES Landgraaf (045 - 531 23 78) (secretaris@sgv-roermond.nl)

Drs. G. Moonen RC, penningmeester

Bob Boumanstraat 26, 6042 EH Roermond (0475 - 386 772 werk)

Mw. A. Jansen, Volksplein 90-D, 6214 PC Maastricht (043 - 321 68 92)

D. Jansen, Hoogstraat 11, 6017 AP Thorn (0475 - 562 187)

W. Leenen, Ginkelstraat 118, 5911 ES Venlo

J. Steijvers, Aldenhoven 28, 6093 HB Heythuysen (0475 - 496 456)

C. Tonnaer, Arlo 32, 6041 CJ Roermond (0475 - 582 276)

J. Vanhommerig, Deken Fabiusstraat 5, 6118 EN Nieuwstadt (046 - 888 15 70)

A. Voesten, Molenstraat 7, 5975 AE Sevenum (077 - 366 24 79)

Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond (SGV)

Postadres:

Postbus 470, 6040 AL Roermond
(ook voor het aanvragen van onderscheidingen)

Bezoekadres:

Swalmerstraat 100, 6041 CZ Roermond
(secretariaat en documentatiecentrum te bezoeken, cq. telefonisch te bereiken op: **maandag- en vrijdagmorgen van 10.00 tot 12.00 uur, woensdagmiddag van 14.00 tot 16.00 uur**)

Website:

www.sgv-roermond.nl

E-mailadres:

secretaris@sgv-roermond.nl

Telefoon:

0475 - 386 725

Bankrelatie:

ABN Amro NL45ABNA0229852599

t.n.v. 'Sint-Gregoriusvereniging, postbus 470, 6040 AL Roermond'

